

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven drie dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Toon Meesters, werkzaam bij Vee & Arts Veterinaire Diensten uit Roosendaal, Hans Van Loo, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke), en Annemiek Veenkamp van Dierenartspraktijk Flevoland wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziekte tot behandeling.

Kopziekte in de polder

naam aandoening
kopziekte

verschijnselen
afwijkend gedrag (schrikkerig), hersenverschijnselen, spierrillingen, krampen

oorzaak
magnesiumgebrek

behandeling
infuus met magnesium, magnesiumoxide via het voer

Het is winter in de Flevopolder en 's ochtends vroeg word ik gebeld voor een spoedje. Een koe is na het melken plots liggend op de roosters gevonden, de koe had nog een volkomen normale melkgift. Bij aankomst zie ik de koe liggen met de kop achterover geslagen, kramperig en heftig zwendend. De veehouder is erg ongerust, mede doordat er gister een andere koe plots dood in de box lag. Direct gaat er een heel rijtje mogelijke diagnoses door mijn hoofd, die ik stuk voor stuk langs ga: (planten)vergiftiging, botulisme, listeriose, tetanus en ook nog ergens achter aan het rijtje: kopziekte. Maar dat zien we zelden en zeker niet op een winterrantsoen. Nadat de koe enigszins is gestabiliseerd in het strohok, ga ik met een bloedje op zak naar de praktijk. Het bloedonderzoek geeft een beeld van lichte melkziekte en een enorm tekort aan magnesium. Dan toch kopziekte? Maar deze koeien staan binnen, het is winter en ze krijgen mineralen. Iets klopt hier niet. Ik begin bijna aan de testuitslag te twijfelen als er een mail van de GD binnenkomt. Bij toeval had mijn collega gisteren een versekoeiencheck uitgevoerd bij deze veehouder, omdat het koppel over de hele linie matig opstartte. Het beeld dat daaruit kwam, sloot feitloos aan bij mijn vers gestelde diagnose: negen van de tien dieren had hypo-magnesaemie. Ofwel kopziekte. Kopziekte is een tekort aan magnesium in het bloed van de koe. Magnesium is onder meer belangrijk voor zenuw- en

spierfunctie. Bij een tekort krijgen zenuwen ongecontroleerd impulsen, niet alleen in de hersenen, maar ook bijvoorbeeld in het hart. Typische gevallen van kopziekte kennen we vooral van lacterende dieren met (veel) weidegang. Een infuus calcium-magnesium helpt zo'n dier vaak weer op gang.

Maar als ik naar buiten kijk, zie ik sneeuw liggen. Wat is hier dan toch misgegaan? Samen met de veehouder leggen we de kuiluitslagen en mineralengift naast elkaar. Al snel komt iets verontrustends naar boven: een zeer hoog kaliumgehalte en een veel te laag magnesiumgehalte in het rantsoen. Van de grond in de Flevopolder weten we dat deze zeer rijk kan zijn aan kalium. Hierdoor nemen de grasplantjes minder magnesium op, een fenomeen dat meestal gecompenseerd wordt in een mineralenmix.

Nog dezelfde dag heb ik ook contact opgenomen met de voeradviseur. Wat bleek: sinds enige maanden was de veehouder om praktische redenen mineralen van een andere leverancier gaan voeren (dit had de veehouder mij overigens ook al verteld) en door geen van beide partijen is dit goed doorgerekend. Zo is in enkele maanden tijd een sluimerend tekort aan magnesium ontstaan in het hele koppel met enkele klinische uitschieters. En zo liep ik dus tegen kopziekte aan in de polder, in de winter. Het leven als practicus blijft een grote verrassing.